

Dosarul nr. 2ra-690/22
(2-21105798-01-2ra-18052022)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. D. Sîrbu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

ÎNCHEIERE

22 iunie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Galina Stratulat
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului declarat de către recurentul Nicolae Daniliuc,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Nicolae Daniliuc împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a plângerii în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost respinse cererile de apel depuse de către apelantul Nicolae Daniliuc. A fost menținută hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 12 iulie 2021, Nicolae Daniliuc a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a plângerii în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii, reclamantul a menționat că, la data de 11 februarie 2020, a depus o plângere judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, împotriva refuzului Procurorului General al RM de a dispune începerea urmăririi penale pe un caz concret.

A comunicat reclamantul că, potrivit prevederilor art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, o astfel de plângere se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile, astfel, a subliniat reclamantul că, plângerea a fost depusă în instanța de judecată la data de 11 februarie 2020, însă, judecătorul a examinat plângerea tocmai la data de 28 decembrie 2020, peste termenul legal stabilit de art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală.

A mai afirmat reclamantul că, instanța de judecată a încălcat în mod flagrant termenul legal de examinare a plângerii și în atare circumstanțe, reclamantului i-a fost încălcat dreptul la judecare în termen legal a plângerii din data de 11 februarie 2020, or, odată ce art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală prevede expres că, instanța este

obligată să examineze o astfel de plângere în termen de cel mult 10 zile de la momentul depunerii plângerii, este de asemenea și dreptul autorului plângerii ca plângerea să fie examinată de instanța sesizată în termenul legal de cel mult 10 zile de la depunerea plângerii.

A reținut reclamantul că, dacă instanța încalcă termenul de 10 zile în care este obligată să examineze o astfel de plângere, instanța încalcă în mod automat dreptul autorului plângerii la examinarea acesteia de către instanță în termen de 10 zile de la momentul depunerii acestei cereri în instanța de judecată, astfel, a subliniat reclamantul că, odată ce autorului plângerii îi este încălcat dreptul la examinare de către instanța de judecată a plângerii sale în cel mult 10 zile de la depunerea ei în instanța sesizată, reclamantului i-au fost cauzate daune morale pentru faptul că, instanța care este obligată să respecte drepturile persoanei, încalcă flagrant dreptul autorului plângerii la judecare în termen legal a plângerii sale și instanța națională îi demonstrează autorului plângerii că el nu este nimeni în fața unei instanțe naționale și că instanța națională poate în orice moment să încalce oricare dintre drepturile sale și nu poartă nicio responsabilitate.

A menționat reclamantul că, prin tergiversarea intenționată a examinării cauzei, statul a încălcat dreptul reclamantului garantat de art. 6 CEDO dar și art. 1 CEDO, și anume, obligația generală a statului de a recunoaște oricărei persoane, aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile definitive de Convenție, or, un termen de 10 zile stabilit în art. 313 alin. (4) Cod de procedură penală, este echivalent cu un an de satisfacție echitabilă din practica CtEDO pentru încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a unei cereri, astfel, a notat reclamantul că, reieșind din practica CtEDO, o reparație echitabilă a prejudiciului moral pentru încălcarea dreptului la judecare în termen legal a plângerii din data de 11 februarie 2020, ar constitui suma în mărime de 960 000 lei, determinat conform următorului calcul: 32 termene x 1500 euro = 48 000 euro x 20 lei/euro = 960 000 lei.

A solicitat reclamantul Nicolae Daniliuc, constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen legal a plângerii din data de 11 februarie 2020 în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, încasarea din bugetul de stat al Republicii Moldova în beneficiul lui Nicolae Daniliuc a sumei în mărime de 960 000 lei, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen legal a plângerii din data de 11 februarie 2020 în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, precum și încasarea sumei în mărime de 6000 lei, cu titlu de cheltuieli de judecată pentru asistența juridică.

Prin hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse cererile de apel depuse de către apelantul Nicolae Daniliuc. A fost menținută hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În motivarea deciziei emise, instanța de apel a conchis că, soluția dată de prima instanță, urmează a fi menținută, ca fiind legală și corectă, constituind rezultatul examinării în ansamblu a tuturor probelor anexate prezentei cauze.

La caz, Colegiul a reiterat poziția primei instanțe, considerând soluția instanței oferită în actuala cauză ca fiind una corectă, întemeiată și legală.

Din materialele cauzei rezultă că, la 12 iulie 2021, reclamantul Nicolae

Daniliuc a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al RM cu privire la constatarea faptului încălcării termenului rezonabil de examinare a plângerii în ordinea art. 313 Cod de procedură penală, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin acțiunea formulată în prezenta cauză, reclamantul Nicolae Daniliuc a invocat încălcarea termenului legal de examinare a plângerii depuse de acesta la data de 11 februarie 2020, în Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana cu privire la obligarea Procurorului General al RM de a primi plângerea din 15 iulie 2019, a cerceta cazul complet, obiectiv și sub toate aspectele pentru aflarea adevărului cu emiterea unei ordonanțe motivate pe cazul dat.

La data de 09 august 2021, Ministerul Justiției al RM, a prezentat notă informativă cu privire la respectarea termenului rezonabil de examinare a plângerii depuse de Nicolae Daniliuc, astfel, din nota informativă prezentată, urmează că, pe marginea plângerii depuse de Nicolae Daniliuc au avut loc în total 9 ședințe de judecată, după cum urmează: 9 martie 2020, ora 09:10 - care a fost amânată; 30 martie 2020 - ședința nu a avut loc din cauza condițiilor pandemice; 24 iunie 2020 - care a fost amânată; 29 iulie 2020 - care a fost amânată din motivul neprezentării procurorului; 21 august 2020 - care a fost amânată din motivul neprezentării participanților la proces; 15 octombrie 2020 - care a fost amânată din motivul neprezentării participanților la proces; 11 noiembrie 2020 - ședința a avut loc; 26 noiembrie 2020 - ședința a avut loc, fiind amânată deliberarea și pronunțarea încheierii; 28 decembrie 2020 - ședința a avut loc, fiind pronunțată încheierea.

Corespunzător, instanța de apel a constatat că, termenul de examinare a plângerii depuse de Nicolae Daniliuc în prima instanță constituie 10 luni și 17 zile (plângerea a fost depusă în instanță la 11 februarie 2020, încheierea fiind emisă la 28 decembrie 2020), însă, plângerea depusă de Nicolae Daniliuc, nu a fost soluționată în mod definitiv și irevocabil, motiv din care, termenul de examinare a plângerii a fost calculat începând cu data depunerii plângerii și până la data pronunțării încheierii de respingere a plângerii.

Totodată, instanța de apel a conchis că, prin dispoziția Președintelui Judecătoriei Chișinău nr. 12 din 13 martie 2020 „Cu privire la măsurile îndreptate spre prevenirea răspândirii infecției respiratorii cauzate de virusul COVID-19”, s-a instituit un regim special, limitat de desfășurare a ședințelor de judecată în cadrul Judecătoriei Chișinău, după cum urmează [...] se vor examina cauzele care potrivit cadrului normativ se judecă fără citarea părților (cererile cu valoare redusă, măsurile asigurătorii) și cauzele urgente, a căror amânare va fi în măsură a prejudicia interesele justiției, dintre care: în materie civilă/de contencios administrativ – aplicarea măsurilor de protecție în cazurile de violență în familie și în cauzele cu procedură specială (încuviințarea spitalizării forțate și tratamentului forțat, încuviințarea examenului psihiatric sau spitalizării în staționarul de psihiatrie), luare în custodie a străinilor. Pentru toate celelalte tipuri de cauze, judecătorul va proceda la preschimbarea din oficiu, a termenelor de judecată, prin amânarea ședințelor de judecată, prin amânarea ședințelor după data de 23 martie 2020 (dată pasibilă revizuirii în funcție de conjunctură), cu înștiințarea obligatorie a participanților despre măsurile operate (informații care pot fi consultate inclusiv pe portalul național al instanțelor de judecată).

Ulterior, prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 55 din 17 martie 2020, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie – 15 mai 2020. Potrivit pct. 10 din anexa nr. 1 la dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, sau stabilit unele clarificări în ceea ce ține de modul de activitate a organelor de urmărire penală și a judecătorilor de instrucție, astfel, s-a stabilit că, activitatea de urmărire penală și cea a judecătorilor de instrucție se desfășoară numai cu privire la:

a) cauzele în care s-au dispus ori se propune luarea măsurilor preventive ori a celor de protecție a victimelor și martorilor, cele privind aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, cele cu persoane vătămate, minori; b) actele și măsurile de urmărire penală a căror amânare ar pune în pericol obținerea probelor sau prinderea suspectului sau a inculpatului, precum și cele privind audierea anticipată; c) cauzele în care urgența se justifică prin scopul instituirii stării de urgență la nivel național, alte cauze urgente apreciate ca atare de către procurorul care supraveghează sau efectuează urmărirea penală. Procesele penale aflate în curs pe rolul instanțelor de judecată, indiferent de etapa de examinare, se suspendă de drept pe durata stării de urgență, cu excepția celor de la alin.(1) lit. c) apreciate ca atare de judecător sau instanța de judecată, precum și a următoarelor cauze: cele privind infracțiunile flagrante, cele în care au fost dispuse măsuri preventive, cele referitoare la contestații împotriva măsurilor asigurătorii, cele privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cele ce cuprind măsuri de protecție a victimelor și a martorilor, cele privind aplicarea provizorie a măsurilor de siguranță cu caracter medical, cele privind infracțiuni contra securității naționale, cele privind acte de terorism sau de spălare a banilor.

Respectiv, având în vedere actele indicate supra, instanța de apel a mai constatat că, perioada 17 martie 2020 – 15 mai 2020, adică perioada de 2 luni, urmează a fi exclusă din termenul general de examinare a plângerii lui Nicolae Daniliuc, or, pe perioada stării de urgență, s-a suspendat de drept examinarea cauzelor penale aflate pe rolul instanțelor de judecată, astfel, termenul de examinare a plângerii lui Nicolae Daniliuc va constitui 8 luni și 17 zile.

În atare condiții, instanța de apel a notat ca fiind corecte concluziile primei instanțe, potrivit cărora existența criteriilor pentru a fi constatată încălcarea termenului rezonabil de examinare a unei cauze derivă din totalitatea circumstanțelor și împrejurărilor cauzei, modului de examinare a acesteia, comportamentului părților, complexitatea cauzei, miza și scopul urmărit de justițiabili și aspirațiile acestora ca urmare a examinării cauzei.

În această ordine de idei, instanța de apel a concluzionat că, nu este suficientă invocarea de către persoană a simplului motiv, de încălcare de către instanță a termenului indicat de lege pentru examinarea plângerii potrivit prevederilor art. 313 Cod de procedură penală, în acest sens urmând a fi reținute toate circumstanțele cauzei și, nu în ultimul rând, conduita părților și modalitatea de acționare a persoanei interesate în proces, deoarece, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei se face doar în măsura, în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului.

Instanța de apel a mai remarcat că, în speță, nu a fost încălcat termenul

rezonabil de examinare a plângerii depuse de Nicolae Daniliuc, mai mult ca atât, în perioada anului 2020, activitatea instanțelor judecătorești a fost întreruptă, din cauza situației pandemice provocate de noul virus COVID-19, situație ce a generat mai multe întâzieri justificate în procedura de examinare a cauzelor pendinte aflate pe rolul instanțelor judecătorești, astfel, Colegiul a reiterat că, termenul general de examinare a plângerii lui Nicolae Daniliuc, după deducerea perioadei stării de urgență, constituie 8 luni și 17 zile, însă, examinarea plângerii cu depășirea termenului fix stabilit de lege, nu denotă încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei.

Totodată, instanța de apel a accentuat că, prima instanță just a stabilit că, situația deplânsă de Nicolae Daniliuc prin acțiunea depusă, nu cade sub incidența prevederilor art. 6 din Convenție, având în vedere că, Convenția protejează dreptul persoanei la judecarea cauzei sale în termen rezonabil, pe când, în situația din speță, nu a existat o cauză penală intentată în baza plângerii lui Nicolae Daniliuc, astfel, o persoană nu poate pretinde că este victima unei încălcări a dreptului său la un proces echitabil în temeiul articolului 6 din Convenție care, potrivit acestuia, a avut loc în cursul procedurilor în care a fost achitată sau care au fost întrerupte.

În atare circumstanțe, instanța de apel a conchis că soluția primei instanțe dată în legătură cu litigiul dedus judecății este una întemeiată și legală, iar instanța judecătorească, în hotărârea contestată, a indicat circumstanțele cauzei pe care le-a constatat și probele pe care și-a întemeiat concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe.

Din considerentele menționate, Colegiul conchide că, instanța de apel corect a ajuns la concluzia de a respinge cererile de apel depuse de apelantul Nicolae Daniliuc și de a menține hotărârea din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 11 mai 2022, recurentul Nicolae Daniliuc a depus cerere de recurs împotriva deciziei instanței de apel din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală deciziei instanței de apel din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii primei instanțe din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi privind admiterea integrală a acțiunii depuse.

Ulterior, la 06 iunie 2022, recurentul Nicolae Daniliuc a depus repetat cerere de recurs (identică cu cererea de recurs depusă la 11 mai 2022) împotriva deciziei instanței de apel din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală deciziei instanței de apel din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii primei instanțe din 23 septembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei decizii noi privind admiterea integrală a acțiunii depuse.

În motivarea recursului depus, recurentul, a exprimat dezacordul cu decizia recurată, calificând-o ca fiind neîntemeiată și pasibilă de casare în temeiul prevederilor art. 432 alin. (1), (2) lit. a) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, recurentul Nicolae Daniliuc a opinat că, atât instanța de apel cât și prima instanță, au aplicat eronat normele de drept material, nu au constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, au apreciat arbitrar probele prezentate de către participanții la proces, iar concluziile instanțelor vizate sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Prin prisma art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, la 18 mai 2022, instanța de recurs a comunicat participanților la proces recursul depus, informând despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 88).

Referință la cererea de recurs, în temeiul art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, până la data judecării cauzei în ordine de recurs, nu a parvenit.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 02 martie 2022, iar cererea de recurs a fost depusă la 11 mai 2022 și, în mod repetat la 06 iunie 2022.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei deciziei integrale participanților la proces la 10 mai 2022, prin intermediul poștei electronice, conform scrisorii de însoțire (f.d.76), fapt confirmat de către recurentul Nicolae Daniliuc, în cererea de recurs depusă (f.d. 81). Astfel, cererea de recurs declarată este în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de către recurentul Nicolae Daniliuc, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stipulează că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de către recurentul Nicolae Daniliuc, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul părții recurente cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că, recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII, Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera ca fiind inadmisibil recursul declarat de către recurentul Nicolae Daniliuc.

În conformitate cu art. 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către recurentul Nicolae Daniliuc, împotriva deciziei din 02 martie 2022 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Galina Stratulat

Judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic